

Forslag til Ø-politik

Agersø og Omø - to øer i Storebælt

De to øsamfund på Agersø og Omø er en del af Slagelse Kommune. Begge øer er aktive og levende lokalsamfund med havne, dagligvareforretninger, spisesteder, overnatningsmuligheder og lokale erhvervsdrivende.

På Omø er der skole for 0-6. klasse. Agersø skole er nu naturcenter, og børn fra Agersø går i skole på Sjælland. På Agersø er der en stor gruppe erhvervsaktive, der dagligt pendler med færge til fastlandet for at komme på arbejde. For begge øer gælder det, at en hyppig stabil færgedrift, teledækning og fibernet er en forudsætning for at drive erhverv og arbejde fra øerne, være i kontakt med offentlige myndigheder og have adgang til kommunikation og information på lige fod med andre borgere i kommunen.

Et aktivt fokus på støtte til erhvervsudvikling på øerne vil ikke alene medvirke til at sikre arbejdspladser og fremme bosætning, men vil også fastholde funktionsduelige og mangfoldige lokalsamfund præget af nytænkning indenfor ejer- og produktionsformer. Turisme er en vigtig drivkraft, som er med til at holde gang i øernes lokalsamfund gennem øget omsætning på færger, i dagligvarebutikker, spisesteder og småbutikker. Øerne er meget sårbare i forhold til rent drikkevand. Fremtidig udvikling skal derfor indtænke pesticidfri produktion og beskyttelse af grundvandet via begrænsning af kvælstofudvaskning.

Agersø og Omø er unikke kulturperler med afvekslende natur, rigt fugleliv og gamle fiskerihavne og landsbyer. På begge øer er der et rigt kulturliv og et aktivt civilsamfund med engagerede borgere, der bidrager til øernes udvikling

Agersø

Der er 189¹ indbyggere på Agersø, der har et areal på 6,84 km². Bebyggelsen samler sig i Agersø by, som ligger midt på øen ud til Agersøsund og den sjællandske kyst. Der er helårsbeboelse, flexboliger og to sommerhusområder med i alt 90 sommerhuse.

Agersø har en købmandsbutik, børstenbinder, flere spisesteder, og overnatningsmuligheder på kro, campingplads, naturcenter, B&B og sheltere. Der er en veludstyret og hyggelig lystbådehavn.

Der er mindre landbrug, gartneri og et begrænset fiskeri og 30-40 pendlere, der arbejder på fastlandet.

Agersø har et frivilligt brandberedskab og frivillige akuthjælpere, der tilkaldes i tilfælde af 112-alarm.

Agersø er Natura 2000 område.

Sejltiden fra Stignæs er 15 minutter. Færgen overnatter på Agersø, og første færge afgår kl. 05.30 fra Agersø og sidste færge fra Stignæs til Agersø er kl. 23.10. Der er på sommerhverdage 16 daglige afgang til Agersø og 15 om vinteren.

¹ Danmarks Statistik, januar 2019

Omø

Der er 163¹ indbyggere på Omø, der har et areal på 4,5 km². Der er to byer – den gamle bondeby midt på øen og fiskerbyen Kirkehavn. Det er muligt at opnå tilladelse til at bruge helårsboliger til fleksboliger i begge byer. På sydenden af øen ligger 144 sommergrunde, og der er udlagt områder til endnu 42 sommerhusgrunde – disse er endnu ikke udstykket. Der ud over findes et sommerhusområde vest for Omø By med 14 sommerhuse/grunde.

Omø har købmandsbutik, gårdbutik og flere spise- og overnatningssteder. Der er desuden en campingplads og en nyrenoveret lystbådehavn.

Der er flere deltidslandbrug, et begrænset fiskeri og ca. 10 pendlere.

Omø har et frivilligt brandberedskab og frivillige akuthjælpere, der tilkaldes i tilfælde af 112-alarm.

Omø er Natura 2000 område.

Færgen, der overnatter på Omø, sejler fra Omø til Stignæs. Sejltiden er 50 minutter og første færgе afgår kl. 5 fra Omø og sidste færgе er fra Stignæs kl. 21. I vinterhalvåret er der flere bestillingsture, som dog sejles uden ekstragebyr. Der er 8 daglige afgangе fra Omø.

Forslag til Slagelse Kommunes ø-politik

Forord

Slagelse Kommune har politikker og strategier for en lang række områder som eksempelvis sundhed og ældre, natur, klima og forsyning. Politikkerne omfatter forhold, der gælder for alle kommunens borgere uanset hvilken lokalitet, man bor i.

Med en ø-politik for Agersø og Omø anerkender Byrådet, at der er en række forhold og udfordringer, som enten er specifikt gældende for øerne eller forstærkes af de rammebetingelser i form af geografi, demografi, erhvervsudvikling og infrastruktur, som øerne har. Det er disse forhold og udfordringer, som ø-politikken handler om.

Byrådet ser Ø-politikken som et redskab til at understøtte den fortsatte udvikling af Agersø og Omø.

Med udgangspunkt i Bilag 1 om indsatsområder udarbejder Byrådet i samarbejde med Ø-udvalget handleplaner og afsætter den nødvendige økonomi.

Ø-politikken er blevet til som led i kommunens indsats for borgerdreven innovation i landdistrikterne. Den er udarbejdet i samarbejde med Ø-udvalget, Omø Beboer- og Grundejerforening og Agersø Beboerforening.

Vision

Med respekt for de to øers forskellighed skal Agersø og Omø være naturmæssigt og socialt bæredygtige helårsbeboede lokalsamfund.

Visionen understøttes af følgende målsætninger:

- at langtidssikre en stabil og hyppig færgedrift til øerne
- at understøtte og sikre Agersø og Omø som aktive helårssamfund med fysisk og digital infrastruktur
- at fremme mulighederne for øget bosætning og et varieret udbud af boligmuligheder på øerne, samt tilstræbe at nybyggeri bliver energirigtigt
- at sikre et trygt liv for øboere i alle aldre og udvikle løsninger, der er tilpasset øerne uden at der af den grund går på kompromis med kvaliteten
- at fremme nytænkning indenfor økonomisk og miljømæssig bæredygtig erhvervsudvikling på øerne.
- at genoprette og sikre øernes naturmæssige livsgrundlag for mennesker og dyr
- at sikre rammer for varierede tilbud indenfor kultur, idræt og aftenskole
- at sikre øboerne indflydelse bl.a. via det kommunale ø-udvalg og sikre, at ø-udvalget bliver hørt i alle sager vedrørende øerne

Færgedrift

Det er Slagelse Kommunes **målsætning** at langtidssikre en stabil og hyppig færgedrift til øerne.

De to færger er øernes landevej - ikke blot for øboerne, men også for tilrejsende, der tæller både offentlig og privat service og de mange tusinde turister og fritidshusejere, som hvert år besøger Agersø og Omø. En stabil og hyppig færgedrift, hvor hver ø har sin færge, er afgørende for at bevare helårslivet på øerne og er forudsætning for, at der fortsat kan ske bosætning og udvikling på Agersø og Omø.

Infrastruktur

Det er Slagelse Kommunes **målsætning** at understøtte og sikre Agersø og Omø som aktive helårssamfund med fysisk og digital infrastruktur.

Både digital og fysisk infrastruktur er af vital betydning for øerne. Der er fibernet på begge øer. Omø har generelt ringe mobildækning, og på Agersø er der problemer i sommerhusområderne.

Buslinje 460 kører mellem Stignæs og Skælskør og har forbindelse til jernbanestationerne i Slagelse og Korsør flere gange dagligt, hvilket sikrer transport for skolesøgende unge, samt øboer, turister og sommerhusgæster.

Vejnettet på begge øer er spinkelt og kun i begrænset omfang egnet til tung lastbil- og bustrafik, hvorfor vedligeholdelse er nødvendig.

Boliger og bosætning

Det er Slagelse Kommunes **målsætning** at fremme mulighederne for øget bosætning og et varieret udbud af boligmuligheder på øerne, samt tilstræbe at nybyggeri bliver energirigtigt.

Boliger på øerne er både helårsboliger og sommerhuse, og der er mulighed for såvel fast som mere fleksibel bosætning gennem fleksboligordningen eller mulighed for udlejning af sommerhuse til helårsbeboelse. Historisk set har boligerne været knyttet til de traditionelle erhverv (særlig landbruget), og bebyggelsen består fortsat af små gårde, husmandsteder og landhuse. Der er i mindre omfang sket en udbygning med parcelhuse, rækkehuse m.v. Bykernen på begge øer er reguleret af bevarende lokalplaner, som blandt andet har til formål at sikre det historiske bymiljø. På begge øer er der andelsboliger. På Agersø er der 8 almennyttige lejeboliger, og på Omø er der 4 ældrevenlige boliger.

Der er en stigende efterspørgsel på lejeboliger på begge øer. Slagelse Kommune er opmærksom på, at bosætning og dermed udvikling af øerne udfordres af manglende lejeboliger på begge øer. Derudover er udvikling af alternative boformer som f.eks. bofællesskaber, tiny houses og husbåde er interessante, idet øerne på den måde kan tiltrække nye borgere i alle aldre.

Offentlig Service

Det er Slagelse Kommunes **målsætning** at sikre et trygt liv for øboer i alle aldre og udvikle løsninger, der er tilpasset øerne uden at der af den grund går på kompromis med kvaliteten.

Det skal være muligt at leve det hele liv året rundt på Agersø og Omø. Adgang til offentlig service på lige fod med resten af kommunen er afgørende for bevarelse af aldersdifferentierede helårssamfund.

På Omø gælder det bevarelse af dagpleje og 0.-6. klasse skole, der gør det muligt for børnefamilier at bo på øen. På Agersø tager skolesøgende børn til den nærliggende skole i Skælskør, og derfor er en stabil infrastruktur (bus/færge) afgørende.

I forhold til 10. klasses tilbud og ungdomsuddannelser er det nødvendigt at sikre adgang til uddannelse for de unge på lige fod med kommunens øvrige borgere.

Ligesom det gælder for resten af kommunen, er det for øboerne vigtigt at kunne blive boende i eget hjem på øen længst muligt, også selv om man har særlige behov for omsorg og pleje. Derfor er det nødvendigt med en sundhedsgruppe, der kan yde ældre-, hjemmesyge- og døgnpleje. I den udstrækning medarbejderne i sundhedsgruppen er bosiddende på øerne, bidrager det ligeledes til fastholdelse af arbejdspladser på øerne.

Erhvervs- og turismeudvikling

Det er Slagelse Kommunes målsætning at fremme nytænkning indenfor økonomisk og miljømæssig bæredygtig erhvervsudvikling på øerne.

Erhvervsstrukturen på øerne har traditionelt været præget af mindre landbrug og fiskeri. I dag pendler størsteparten af de erhvervsaktive øboere til fastlandet, men øerne giver med velfungerende internet mulighed for liberale erhverv, hjemmearbejdspladser og håndværksvirksomhed. Der findes dagligvarebutik, kro, kiosk og caféer på begge øer. Begge øer har færge- og lystbådehavne og egen havnefoged, ligesom en del af færgepersonalet er bosat på øerne. Øerne bliver hvert år besøgt af et stort antal turister, hvoraf en stor del er éndagsturister. Sommerhusene på begge øer anvendes flittigt, ligesom campingpladserne og andre overnatningsmuligheder har mange besøgende.

En grundlæggende forudsætning for dynamisk erhvervsudvikling er en velfungerende infrastruktur i form af stabil og hyppig færgedrift hele året, offentlig transport til og fra Stignæs Havn, der passer med færgernes fartplan hele året, stabil teledækning og internetadgang.

Natur og bæredygtighed

Det er Slagelse Kommunes **målsætning** at genoprette og sikre øernes naturmæssige livsgrundlag for mennesker og dyr..

Naturen på Agersø og Omø og de omkringliggende farvande er skøn og unik og værdsættes af alle, der kender øerne. Dog er naturen også et livsgrundlag, som er truet. Grundvandet på øerne er særlig sårbart på grund af den sandede geologi, og adgang til drikkevandsressourcer er begrænset af øernes geografi. Øernes drikkevandsforsyning er derfor ekstra sårbar i forhold til forurening og ændringer i nedbørsmængden. Biodiversiteten og forekomsten af mange af de enkelte arter af planter, landdyr og havdyr er blevet væsentligt reduceret og kræver en aktiv indsats for genopretning. Havmiljøet er belastet af udledninger, og det er vigtigt, at nye erhvervs tiltag ikke bidrager til en yderligere forværring. Der skal arbejdes for klimaforbredende tiltag i form af initiativer, der kan sikre et mere CO2 neutralt miljø.

Kultur og fritid

Det er Slagelse Kommunes **målsætning** at sikre rammer for varierede tilbud indenfor kultur, idræt og aftenskole.

Det er vigtigt at have gode rammer for rekreativ udfoldelse på øerne, fordi det understøtter fællesskabet og skaber livskvalitet. Både Agersø og Omø har et stærkt og aktivt civilsamfund, som tager ansvar og initiativer. Der er et aktivt forenings- og kulturliv, der for begge øer bl.a. omfatter beboerforeninger, idrætsforeninger, kapsejlads, juletræsfest, fællesspisninger og specielle traditioner omkring Hellig 3 Konger. Agersø og Omø har hvert sit menighedsråd med en fælles præst, der bor på Agersø. Beboerforeningerne udgiver lokalblade og turistbrochure.

På Omø findes Historiens Hus, og der er aftenskoleundervisning, kulturdage i juli hvert år, musikarrangementer under Menighedsrådet og i Loen, skolekomedie, og specielle traditioner omkring Fastelavn og Hesteskokast. Omø Forsamlingshus danner rammen om mange af øens fællesaktiviteter.

På Agersø afholdes der årligt dilettantforestilling, havnefest, DGI ø-lejr, badminton- og håndboldstævner, og der er en megen aktivitet omkring lystbådehavnen, ligesom der er en aktiv museums- og mølleforening, Historiestalden, en husmoderforening, en sauna, samt et naturcenter med aktiviteter og faciliteter. Agersøhallen er centrum for idræt, kultur og fitness på Agersø.

Demokrati

Det er Slagelse Kommunes **målsætning** at sikre øboerne indflydelse bl.a. via det kommunale ø-udvalg og sikre, at ø-udvalget bliver hørt i alle sager vedrørende øerne.

På Agersø og Omø er der samarbejde og medindflydelse på flere niveauer. Internt gennem en række foreninger, som i mange tilfælde samarbejder med Slagelse Kommune og undertiden med nationale institutioner. I den sammenhæng skal særlig beboerforeningerne fremhæves, da disse også er repræsenteret i Sammenslutningen af Danske Småøer og dermed er med til at skabe en overordnet ø-politik for alle småøer i Danmark. Kommunen har et ø-udvalg med to demokratisk valgte repræsentanter for hver ø. Ø-repræsentanterne vælges i forbindelse med kommunalvalg for en 4-årig periode.